

СЛОБОДНА ВОЈВОДИНА

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ

уредништво и администрација
Нови Сад, Футошка ул. бр. 58.
Телефони:
Уредништво 28-24
Секретаријат 37-15
Администрација 21-37
Штампарија 20-58

ОРГАН ЈЕДИНСТВЕНОГ НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ ФРОНТА ВОЈВОДИНЕ

Година IV. број 154

Нови Сад, уторак, 1 мај 1945

Цена 10 динара

Живео Први мај, дан борбене смотре демократских снага наших народа

П А Р О Л Е

Централног комитета Свесавезне комунистичке партије (бољшевика) поводом Првог маја 1945 године

Москва, 29 априла. — Централни комитет Свесавезне комунистичке партије (бољшевика) издао је поводом овогодишњег Првог маја, поред осталих, и ове пароле:

Поздрав братском југословенском народу! Живела херојска Југословенска армија која завршава заједно са Црвеном армијом ослобођење своје отаџбине од немачких завојевача! Живео савез и пријатељство између СССР и Југославије!

Поздрав братском пољском народу који је ослобођен од јарма немачких освајача! Живела храбра пољска војска која се бори заједно са Црвеном армијом за слободу и независност своје отаџбине! Живео савез и пријатељство између СССР и Пољске Републике!

Поздрав братском чехословачком народу који се бори против фашистичких изрода! Живели војници и официри чехословачке војске који се боре заједно са Црвеном армијом за потпуно протеривање немачких угњетача из своје отаџбине! Живео савез и пријатељство између СССР и Чехословачке Републике!

Браћо Словени! Дајте све снаге за коначно уништење немачких освајача, смртних непријатеља словенства! Живео војни савез словенских народа!

Данас Првог маја радни народ наше земље мобилише све своје снаге за уништење и свих унутрашњих непријатеља нашег народа, слугу окупатора, разних Недића, Дража Михајловића, Павелића, Рупника и других изрода.

Ми се данас заветујемо да ћемо напрећи све снаге нашег народа да што пре залечимо ране које су непријатељи нанели нашој домовини, да што пре обновимо нашу разорену привреду, да ћемо засејати сваку стопу наше земље, оспособити сваку фабрику и сваку радионицу за рад, да ћемо повећати производњу, дићи је на виши степен него што је била пре рата. Сваки грађанин наше нове демократске Југославије мора имати рада и хлеба.

Радни народ наше земље заветује се Првог маја да неће у овој великој борби стати на пола пута, да ће се борити против свега што му смета да учврсти тековине народно-ослободилачке борбе и да их прошири.

Сви поштени људи наше земље данас Првог маја обећавају један другоме да ће чувати братство и јединство исковано у овој борби, да ће то братство и јединство учврстити и проширити. Сваки поштени патриота наше југословенске отаџбине зна да је ово једна од највећих тековина нашег ослободилачког рата и зато је чува као зеницу ока свог.

Радне масе Југославије — радници, сељаци и радна интелигенција — манифестоваће данас своју решеност да се боре против ратних богаташа, који су се обогатили радећи за непријатеља, шпекуланата и саботера свих врста. Радни народ наше земље носио је све терете овог рата на својим леђима, он је осиромашио и поднео материјалне и људске жртве. Сада је време да се удари на оне који су се користили овим великим народним патњама и гомилали богатство, против људи који и сада покушавају да наставе свој посао у нашој новој демократској федеративној Југославији. Јединствена влада демократске федеративне Југославије, на челу са

нам је непријатељ опљачкао стоку, отерао многе тракторе итд. У обнову привреде у Војводини наилазили смо и још увек наилазимо на многе тешкоће. Али захваљујући великим напорима наших народа многа наша индустријска предузећа раде, ору се и засејавају наше велике војвођанске плодне равнице. Ми Војвођани морамо бити свесни шта значи наше жито за обнову наше нове државе и за наше пострадале крајеве. Зато морамо напрећи све снаге да узоремо сваку стопу наше земље. Морамо брзо одстрањивати све слабости у нашем раду. Морамо енергично тући по саботерима и онима који несавесно обављају свој посао. Органи наше народне власти, наш Јединствени народно-ослободилачки фронт и друге масовне антифашистичке организације морају пружити сву помоћ фронту рада, претставници наше народне власти и активисти Фронта морају бити не само иницијатори овог или оног посла, него се и сами морају у своме раду истинити као ударници и првоборци. Нашој браћи у пострадалим крајевима на дан Првог маја поручујемо: Ми смо досада доста дали да вама буде лакше; да ублажимо ваше боли које вам је непријатељ нанео. Али даћемо још више.

Наша покрајина је у националном погледу шаролика. Ову чињеницу је окупатор искоришћавао настојећи да један народ дигне против другог народа. Немачка народност се показала као потпуно непријатељска нашем народу и у целини је помагала окупатора у истребљењу словенског живља Војводине. Зато ће је наш народ и прогнати са своје свете земље. У Бачкој су многи Мађари помагали Хортијевим бандама у уништавању српског народа и осталих словенских народа. Зато ће и злочинце из редова мађарске народности стићи заслужена казна. На нама је, на свима народима Војводине који ће у њој живети да створимо што боље односе између себе, да отстранимо све трагове које је окупатор за собом оставио, да створимо истинско братство и јединство у духу програма народно-ослободилачког покрета. Братство и равноправност народа Војводине треба да се оствари на свим пољима — политичком, културном итд. То ћемо постићи ако правилно схватимо смисао братства и јединства, ако се упорно будемо борили против сваког шовинизма, против оних непријатељских елемената који сеју раздор и неповерење између појединих народа Војводине хушкајући један против другог.

Прослављајући велики празник слободољубивог човечанства Први мај ми снажно манифестујемо своју приврженост народно-ослободилачком покрету и обећавамо да ћемо се борити за чување и проширавање свих тековина народно-ослободилачке борбе. Манифестујемо своју приврженост војни и учитељу наших народа, тачицу нове демократске федеративне Југославије, маршалу Титу.

Ми већ осећамо, гледамо својим очима, како тиранин јечи стегнут у процепу, гледамо његове последње предсмртне трагаје. Срушен је Хитлеров пакао у Европи који је називан „новим поретком“ и на његово место васкрсавала нова Европа која ће заувек бити слободна. Немачки империјализам ће бити потучен, њему се никада више неће повратити његова сотонска снага.

На Кримској конференцији три велика савезника, три најмоћније силе света потврдиле су још једанпут своју решеност да сатру у прах и пепео не само садашњу Хитлерову Немачку, него и све оно што би могло у будућности послужити немачким освајачима да се поново наоружају и пођу у разбојнички поход против других народа. Слободољубивим народима осигураће се мир, и то трајан мир. То ће се постићи, јер је то воља свих напредних људи, тако мора бити, јер се за то залаже, то гарантује велики Совјетски Савез и његова Црвена армија.

Првог маја ми ћемо извршити смотру антифашистичких снага наше земље. Ми ћемо одмерити снагу коју треба да бацимо против непријатеља да би га истерали из свих кутева наше нове демократске федеративне Југославије. Докле год се непријатељ налази у нашој земљи и докле год фашистичка Немачка не буде потпуно поражена наша парола ће бити: „Све за фронт, све за победу“. Првог маја ми ћемо још једанпут гласно рећи да ћемо се у овом великом ослободилачком рату борити све докле док не ослободимо нашу браћу испод туђинског јарма, нашу Ријеку, наш Трст.

Раднички синдикати и Први мај

Данас се завршава 56 година од овога дана, када су представници радничке класе на оснивачком конгресу II интернационале прогласили Први мај за празник међународног пролетаријата.

Огромни и тешки задаци стајали су пред пролетаријатом кроз читаво ово време и они су у извесној мери мењали облике борбе, већ према главној опасности, која је пролетаријату прећила у даној етапи друштвеног развоја.

1. Пред крај прошлога и у почетку овога века, на Првомајским прославама доминирала је и долазила до изражаја борба пролетаријата против експлоатације од стране реакције, борба за скраћење радног дана, борба за демократију и политичка права радног народа.

2. Са почетком овога века, који се карактерише као епоха империјализма и припрема реакције за оружану обрачунавања са својим империјалистичким ривалима, — на Првомајским прославама, поред оних социјалних и демократских парола, истиче се и парол борбе против ратне опасности, за мир и међународно братство пролетаријата, за борбу против домаће и међународне реакције.

3. Захваљујући доследности болшевика у испуњавању тежња пролетаријата на челу са Лењином и Стаљином, који су руску земљу извукли из лапца империјализма и довели до победе велике октобарске социјалистичке револуције, међународна реакција настојала је свим силама да угуши младу совјетску власт.

Тада је на Првомајским прославама долазила до изражаја љубав међународног пролетаријата према совјетској земљи, спремност за сваку помоћ совјетским народима, тежња за што тешњим односима и револт према сваком покушају међународне реакције, да насрне на тековине велике октобарске социјалистичке револуције.

Радни тога је Лењин и могао казати: „Кад год међународна реакција покуша да подигне оружје на нас, њен властити пролетаријат шчепа је за руку“.

4. У условима заоштрене кризе империјализма, када реакција није више могла да влада парламентарним облицима, него прибегла терористичкој владавини оличеној у фашизму, који се показао као смртни непријатељ не само пролетаријату него целокупном напредном човечанству, — тада је на првомајским прославама долазила до изражаја борба целокупног напредног човечанства против фашистичког варварства, а за мир, демократију, културу и социјалну правду.

А када је фашизам оружаном силом насрнуо на слободу и самосталност малих народа, а поготову на Совјетски Савез, као бедем мира и заштитника малих народа, тада је Први мај постао дан мобилизације свих мирољубивих снага читавог света у циљу што успешнијег и бржег уништења тог највећег непријатеља напредног човечанства.

Кроз све те фазе и борбе прошао је пролетаријат у земљама Југославије. Има извесних особенних момената, који су карактерисали задатке пролетаријата, а који су нашли свога изражаја у првомајским паролима. То су борба за националну равноправност народа у бившој Југославији.

Борба за националну равноправност свих народа у Југославији, омањала је авангарди пролетаријата — комунистичкој партији, да се стави на челу наших народа у борби против империјализма.

У тековину борбе наших народа, данас имамо нашу нову државу — братску федеративну Југославију.

Данас прослављамо Први мај не само у новој држави него и под ношњама старих држава.

Све се код нас развија и све више снажан јединствени синдикатски покрет радника и намештеника.

Првомајско такмичење доказало је да је Војводина

10 априла ове године отпочело је велико првомајско такмичење Јединствених синдиката радника и намештеника у Војводини. Наши радници, сељаци, намештеници, омладина и војска спремају се за развијањем свога рада до степена хероизма да прославе овогодишњи Први мај као општенародни државни празник наше демократске домовине. Ово велико такмичење које се јуче завршило а о коме имамо само делимичне извештаје пружа нам доказ да је наша војвођанска позадина правилно схватила улогу радних људи у обнови наше земље. Истрајним радом у току овог такмичења постигнути су такви резултати који су омогућени само улагањем највеће љубави и оданости, само дубоким познавањем сврхе рада. Радни људи Војводине првомајским такмичењем показали су да је љубав народа Војводине према домовини безгранична; показали су, да су војвођански народи трудбеници у изградњи и обнови наше државе, да су преговорац за остварење лепше будућности и среће свих наших народа. Сетва Војводине приводи се крају. Иако је било пропуста, грешака и неразумевљања, велики радни занос наших сељака, наших орача и тракториста омогућио је да је већ до 15 априла било засејано 60% целокупне обрадиве површине у Војводини. Од 15 априла на надаље војвођански пољопривредници су повећаном енергијом настојали да се засеју преостале необрађене њиве. И данас, иако немамо тачних података о томе колико је засејано и обрађено у другој половини априла, слободно можемо рећи да се сетва Војводине успешно приводи крају и да ће трудбеници Војводине успети да обезбеде хлеб за напаване наше народе.

Војвођанска индустрија је одмах после ослобођења, борени се са највећим потешкоћама: недостатком сировина, погонског материјала, недостатком довољне стручне радне снаге, па и потрешним машинским деловима, ипак успешно отпочела са радом. Љубав радника и намештеника наших фабрика и радионица према новој држави и раду била је погонска сила која је успела да многа, од фашиста разарушена предузећа, за која су стручњаци мислили да ће се моћи оспособити тек након неколико година, сложним радом са много самопрегора и пожртвовања радни људи су оспособили ова предузећа и подигли њихове производне норме на виши степен. Сјајни пример пожртвовања и борбене упорности радника земунске фабрике „Змај“, Новосадске електричне централе, Новосадске ложионице, бродоградилшта, фабрике текстила у Панчеву и многи други показују колико данашње радништво воли ову земљу и колико се залаже за њен напредак. Безброј примера ударничкога рада доказују да се код нас изграђује култ радног хероизма, доказује да ће се кроз рад наших народа учврстити наша народна власт и осигурати срећнија будућност наше младе домовине.

У првомајском такмичењу учествовали су од реда сви: радници, сељаци, радна интелгенција, наши војници на фронту и у позадини, омладина, жене, све оно што воли наше народе и што се залаже за њихову срећу. Широм Војводине, по градовима, селима и засељенима такмичарски дух у раду учинио је да ће овогодишњи Први мај одлиста бити смотра наших радних снага, наше готовости и борбене решености да учинимо све, како би наша будућност остала у нашим рукама. Срби, Хрвати, Словаци, Русини, Мађари, Румуни сви су приложили свој део. У часној радној утакмици показала се права братска слога. Народи Војводине радећи на обнови своје земље, такмичећи се ко ће више допринети за њено благостање и сигурност учвршћују нековано братство и јединство, најснажнију основицу наше слободе и среће наших народа.

Градови и села својим учешћем у такмичарском раду за прославу Првомаја дали су велики прилог материјалном благостању наше земље. Ово такмичење било је такмичење свију. Овога пута не можемо изнети још крајње резултате, али ћемо се осврнути на оне којима располажемо и које је вредно прославити. После прославе Првога маја до-

Беби Латинка ударница текстилне фабрике „Ристић“

пећемо извештај о целокупном такмичењу у Војводини.

У Новосадском округу од 1 априла па до данас највише је поорала пољопривредна станица у Бечеју и то 5.450 кј. за 9.547 радних сати. На раду је био 51 трактор. То значи да је просечно један трактор орао 187 сати. Пољопривредна машинска станица у Жабљу аа 2.000 радних сати узорала је 1.543 кј. са 11 трактора. У току априла у Тителском срезу узорано је 10.960 јутара, у Жабаљском 11.072, Старобечејском 11.074, Новосадском 16.125, Паланачком 6.076, Кулском 10.115 и у атару града Новог Сада 5.108 кј. Укупно у Новосадском округу узорано је 80.532 кј. За то време засејано је у Тителском срезу 5.528 јутара, Жабаљском 4.851 кј. Старобечејском 8.391 кј., Новосадском 6.176 кј., Паланачком 4.203, Кулском 7.653 кј. и у атару града Новог Сада 1.693. Укупно у Новосадском округу за то време засејано је 38.495 кј. До сада у Новосадском округу засејано је 350.000 кј. што претставља 70% целокупне обрадиве површине.

У току првомајског такмичења врло лепе резултате у граду Новом Саду постигли су радници фабрике „Кабел“, Фабрике теста, Железничке ложионице и Електричне централе. Од почетка такмичења у фабрици „Кабел“ су сва одељења повећала продуктивност. Тако је ливница под необично тешким условима повећала норму за 40%, одељење пресе за 37%, одељење за изолацију гумом за 30%, плетара за 45%, умарско и жицарско одељење за 15%. Друга смена у одељењу изолације гумом је за 30% надмашила прву смену. Радник Иван Јосип из одељења за изолацију гумом направи дневно лет мешавина месе за гумирање каблова, док је раднице по норми рађено свега три. Киш Ернест, бравар, преудешавањем једне машине и њеним оспособљавањем за рад понесла је производњу динамо жица за 50%. Радници фабрике теста у првомајском такмичењу су повећали производњу за 42%. У овој фабрици су услови за рад ванредно тешки, јер је температура ваздуха од 40—50°. Друг Јоца Милошевић са својом групом произвео је 35% више од других група. Сви радници у предузећу повећали су радно време од 25—50%. Железничка ложионица је од 10 априла до данас успела да оспособи једну локомотиву за саобраћај, иако је оправка била те природе да се могла извршити само у главној железничкој радионици. Исто тако оспособљени су десет путничких кола за саобраћај, завршена је изградња водостанице у ложионици висине од 18 метара са запремином воде од 57 кубних метара и притиском од једне и по атмосфере. Обновљена је водостаница на Дунаву која је била до темеља разрушена. Пребачено је десет вагона преко Дунава у Срем. Сви ови радови завршени су са примитивним помоћним средствима. Нарочито се истакао при свему овоме друг Закић Светозар, који је одмах по ослобођењу био запанен по несебичном раду и пожртвовању. Он се истакао при пребацивању локомотива преко Дунава. Том приликом је и повређен. По савету лекара требао је да лежи, али је он то одбио и радио све док посао није завршен.

При изради водостаница јако је користио његово искуство, јер је недостајало одговарајућег материјала као и детаљни пројект. Група радника која саграђује са другом Закићем завршава радове увек за 15—20% брже но што је предвиђено. У, од скоро обновљеној електричној централни, радници инжењери и техничари овог предузећа у току првомајског такмичења похвалили су своје напоре да своје предузеће што пре сасвим подигну и изграде. Нарочито се у току такмичења истакао самоничијативом у раду друг Богојевић Љубомир, који је са групом од три помоћника и шегртом изградио један вагон за превоз трансформатора и преградио један железнички вагон за транвајску пругу. Посао је био предвиђен да се обави за 20 дана, а друг Богојевић са Коврачај Михајлом, Мирков Павлом и шегртом Цитлици Павлом завршио је посао за 12 дана.

Радник Киш Бела у току првомајског такмичења конструисао је алатку за сервиско фрезовање и хобловање летова за стругове и на томе уштедео на изради десет комада летова 68 часова. До сада је за израду ових летова требало 80 часова а помоћу ове алатке израда је сведена на 22 часа, а квалитативно су се летве и побољшале. Киш Бела је поред свог редовног рада замењивао прошле недеље фрезера који је био упућен на сетву и при томе постигао рекордни резултат у фрезовању аугчаника, израдивши 3.653 аугчаника за три дана. На другом бродоградилшту Ковач Береш Ђура за осмочасовно радно време закује 750 комада заковница, док норма предвиђа 350. У фабрици „Кулини“ другарица Ранков Катина затвара девет сандука са по две хаљаве конзерви док је норма пет сандука. Чиновници Пријавнице милиције по ретку у току 10 дана такмичења, виш 25 дали су 1.079 прекорвених радних часова. Од почетка такмичења другарица Нада Поповица дала је 192 прекорвених радних сати. Цело одељење је као изванредни рад издало 15.000 објавва за мењање копча, просечно 500 објавва дневно. Некавалификована радница фабрике „Југоалат“ Нађ Катина, рођена 1927 године на струку отсече материјала 156 комада и обради дршки за матрице 25 комада за 8 часова рада на дребанку. Просечан квалификовани радник стругар за исто време отсече материјала 130 комада и обради 22 дршке за матрице. Према томе некавалификована радница Нађ Катина израђује је готове робе за 20% односно 12% више од просечно квалификованог радника. У фабрици свилених и памучних тканина Драг. М. Ристића у првомајском такмичењу победила је другарица Латинка Бебић, која ради као ткач на два глат разбоја типа „Јегердорф“. На овим старим дотрајалим машинама треба да се на један сат постигне 5.261 потки тј. да се машина искористи за 65%. Другарица Бебић постиже 7.291 потки тј. искористи машину за 90%. На другом разбоју она постиже 6.241 потки што претставља 80% док је норма 5.070 потки тј. 65%.

У Фабрици јуте и конопље у Паланци у току 10 дана преко норме прерађено је 12.532 кг сирове робе, а за исто време преко норме одређено је 11.315 кг. То је учињено за 980 радних сати. У ткачници је откано 336 комада груба материјала што износи 38.574 метра. Исто тако прекорвено у шивањем одељењу савињено је 3.700 сламарица и 2.300 врећа Синдикална подружница кудељарских радника као најбоља подружница у срезу обрадила је 41 јутра, обрала 24 јутра кукуруза и приложила за ЈНОФ 95.485 динара. Варга Данило из Руског Крстур у току прослава са једним паром коња посејао је 42 кј. Омладинца Лепојевић Тодор из Куле стар 15 година са својом сестром посејао је у току овог пролећа са паром коња 42 кј.

Од тракториста у Сремској Митровици највише се истакао Ивановић Вока, који је од почетка сетвене кампање свакодневно радио 17 часова. Свакодневно он је узорао и подрљао од 18—18 јутара и прекорачио норму сваког дана за 4 јутра. Србљанин Мата радећи на трактору чији је капацитет 3 јутара дневно, постигао је за цело време 10 кј. Радници телефонско-телеграфске секције у Митровици раде од ослобођења по 14 часова дневно. Ова